

Sygn. akt III AUa 26/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Jerzy Andrzejewski
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2016 r. w Gdańsku

sprawy A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji A. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 listopada 2015 r.,
sygn. akt VI U 1262/15

oddala apelację.

SSA Bożena Grubba SSA Maciej Piankowski SSA Jerzy Andrzejewski

Sygn. akt III AUa 26/16

UZASADNIENIE

Ubezpieczony A. M. odwołał się od decyzji pozwanego organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 16.04.2015 r. oraz z dnia 29.06.2015 r., którymi odmówiono mu prawa do emerytury, gdyż ubezpieczony nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz nie udokumentował wymaganego 25 – letniego stażu pracy.

Kwestionując powyższe decyzje ubezpieczony twierdził, że pozwany nieprawidłowo nie zaliczył mu do stażu pracy okresu pobierania praktycznej nauki zawodu od 01.09.1970 r. do 20.06.1973 r. oraz okresu służby wojskowej od 24.04.1974 r. do 30.06.1980 r.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach. Pozwany wskazał, że ubezpieczony posiada staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 9 lat, 4 miesięcy i 17 dni oraz 24 lata i 6 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych (zamiast wymaganych odpowiednio – 15 i 25 lat).

Wyrokiem z dnia 25.11.2015 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach.

Ubezpieczony (ur. (...)) 20.01.2015 r. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury. Nie jest on członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Pozwany ustalił, że ubezpieczony legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 20 lat, 5 miesięcy i 21 dni oraz stażem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 9 lat, 4 miesięcy oraz 17 dni.

Sporne było czy ubezpieczony posiada 25-letni staż pracy oraz 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony pełnił zasadniczą służbę wojskową od 24.04.1974 r. do 14.04.1976 r. oraz zawodową służbę wojskową od 15.04.1976 r. do 30.06.1980 r.

Od 01.08.1973 r. do 23.04.1974 r. oraz od 19.12.1980 r. do 02.04.1993 r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) S.A. – (...) w B., a w okresach:

- a) od 01.08.1973 r. do 23.04.1974 r.,
- b) od 19.12.1980 r. do 31.03.1982 r.,
- c) od 01.04.1982 r. do 30.06.1982 r.,
- d) od 01.07.1982 r. do 31.12.1984 r.,
- e) od 01.01.1985 r. do 23.11.1986 r.,
- f) od 10.06.1987 r. do 31.03.1988 r.,
- g) od 01.04.1988 r. do 18.09.1988 r.,
- h) od 25.10.1990 r. do 02.04.1992 r.,

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych wymienione w wykazie A, w dziale II rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43).

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i w aktach organu rentowego. Sąd ten dał wiarę dokumentom. W wyniku analizy treści dokumentacji, Sąd Okręgowy ustalił okoliczności faktyczne istotne z punktu widzenia wydania rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie.

Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 184 oraz art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 748), a także treść § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 oraz § 10 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 83).

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko pozwanego uznając, że ubezpieczony nie wykazał co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zdaniem tego Sądu za niewystarczający należy uznać okres zatrudnienia w (...) S.A. w M. –

(...) w B. w czasie którego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy ubezpieczony wykonywał prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych wymienione w wykazie A, w dziale II rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - w wymiarze 9 lat, 4 miesięcy i 17 dni.

Ubezpieczony domagał się zaliczenia do czasu pracy w warunkach szczególnych okresu służby wojskowej od 24.04.1974 r. do 30.06.1980 r.

Sąd Okręgowy uznał, że zaliczenie okresu służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych nie jest możliwe. Okres pracy w szczególnym charakterze żołnierza zawodowego, który to okres co do zasady nie jest zatrudnieniem pracowniczym lecz stosunkiem służbowym, a jedynie na potrzeby ustalania omawianego uprawnienia traktowany jest jako praca w szczególnym charakterze. Nie jest prawnie dopuszczalne łączenie okresów pracy w szczególnym charakterze z okresami pracy w warunkach szczególnych, co znajduje potwierdzenie w ugruntowanej linii orzeczniczej zarówno sądów powszechnych jak i Sądu Najwyższego (wyroki Sądów Apelacyjnych - w Katowicach z 10.03.2015 r., III AUa 524/14; w Rzeszowie z 12.08.2015 r., III AUa 333/15; a także wyroki Sądu Najwyższego z 08.02.2002 r., II UKN 53/01 oraz z 18.01.2015 r., II UK 137/04).

Ubezpieczony nie wykazał 15-letniego okresu pracy w szczególnym charakterze.

Natomiast zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej byłoby możliwe gdyby ubezpieczony był zatrudniony bezpośrednio przed jak i po zakończeniu służby wojskowej.

Skoro ubezpieczony po zakończeniu odbywania zasadniczej służby wojskowej rozpoczął zawodową służbę wojskową, to okresu zasadniczej służby wojskowej także nie można zaliczyć do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

W podobnym tonie wypowiada się Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, który w wyroku z 15.04.2015 r., III AUa 1004/14, stwierdził, iż prawo do zakwalifikowania odbytej służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do wcześniejszej emerytury przysługuje tym ubezpieczonym, którzy niezależnie nawet od tego czy przed powołaniem do służby pozostawali w zatrudnieniu świadcząc pracę w warunkach szczególnych, w ciągu 30 dni od zakończenia służby podjęli pracę w takim charakterze.

Sąd Okręgowy powołał się ponadto na orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, który wskazał, że do zaliczenia okresu służby wojskowej jako okresu pracy w warunkach szczególnych, niezbędne jest powrócenie przez pracownika do pracy, która będzie pracą wykonywaną w warunkach szczególnych.

Zatem, w ocenie Sądu Okręgowego - warunkiem koniecznym do zaliczenia okresu służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych jest to, aby okres służby pozostawał przerwą w okresie, w którym pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych, a więc powinien wykonywać pracę w warunkach szczególnych bezpośrednio przed powołaniem do służby wojskowej oraz bezpośrednio po jej zakończeniu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16.10.2014 r., III AUa 105/14).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony nie wykazał się co najmniej 15 - letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko pozwanego, że ubezpieczony nie legitymuje się 25 - letnim stażem pracy wymaganym na dzień 01.01.1999 r. Sąd ten wskazał, że przesłanki ustalenia prawa do emerytury wedle treści art. 184 ustawy emerytalnej muszą być spełnione łącznie, więc brak co najmniej jednego z wymaganych warunków skutecznie wyłącza możliwość zaspokojenia pretensji ubezpieczonego. Zatem samo to, iż ubezpieczony nie spełnia przesłanki legitymowania się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych jest wystarczające, by odmówić mu przyznania prawa do emerytury. Stoi to w zgodzie z orzecnictwem. Zgodnie z treścią wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 14.04.2015 r., III AUa 691/14, brak spełnienia choćby jednej z tych ustawowych przesłanek - legitymowania się

okresem składkowym i nieskładkowym w łącznym wymiarze co najmniej 25 lat czy legitymowania się okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat na dzień 01.01.1999 r., musi skutkować odmową przyznania prawa do emerytury w wieku obniżonym.

W ocenie Sądu Okręgowego, odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd ten uznał, że ubezpieczony nie spełnia łącznie wszystkich przesłanek niezbędnych do przyznania mu emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 10 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż okresu odbywania przez ubezpieczonego służby wojskowej od 24.04.1974 r. do 30.06.1980 r. nie można zaliczyć do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wynoszącym co najmniej 15 lat.

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł ubezpieczony A. M., który twierdził, że posiada wymagane 15 lat pracy w warunkach szczególnych oraz 25 lat okresów pracy.

Do okresu 25 lat pracy apelujący zaliczył:

- 1) (...) Szkoła Zawodowa przy (...) dla pracujących, (...) od 01.08.1973 r. do 23.04.1974 r.,
- 2) zasadnicza służba wojskowa od 24.04.1974 r. do 30.06.1980 r.,
- 3) (...) od 27.08.1980 r. do 31.10.1980 r.,
- 4) (...)K. od 19.12.1980 r. do 30.03.1990 r.,
- 5) Pobieranie zasiłków dla bezrobotnych przez 17 miesięcy,
- 6) Zakład pogrzebowy – 1 rok,
- 7) Praca na kontrakcie w Libii od 27.06.1996 r. do 29.04.1997 r.,
- 8) D. W-wa od 19.08.1997 r. do 31.03.1998 r.

Zdaniem apelującego do pracy w warunkach szczególnych należało zaliczyć okres służby wojskowej od 24.04.1974 r. do 30.06.1980 r. – zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 16.10.2013 r., II UZP 6/13. Ponadto nie zaliczono też kontraktów w D. i L. łącznie co najmniej 9 lat warunków szczególnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu było spełnienie przez ubezpieczonego warunków nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Sąd Okręgowy zasadnie wskazał, że żądanie ubezpieczonego oparte jest na przepisie art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem ubezpieczonym (mężczyznom) urodzonym po dniu 31.12.1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Przepisami dotychczasowymi są przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43 ze zm.), które wymagają posiadania co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Zatem konieczne było rozważenie, czy według stanu na dzień 31.12.1998 r. ubezpieczony posiada co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz staż 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony twierdził, że spełnia powyższe warunki, zaś pozwany organ rentowy wywodził, że ubezpieczony nie posiada zarówno co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, jak i 25 lat okresów składkowych.

Ubezpieczony w toku postępowania odwoławczego twierdził, że do okresu pracy należy zaliczyć okres służby wojskowej (6 lat, 2 miesiące i 6 dni), okresy pracy za granicą (w ZSRR i w Libii), okres prowadzenia działalności gospodarczej, okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, a ponadto także okres zasadniczej szkoły zawodowej. Ubezpieczony przedłożył świadectwa pracy (na k. 33), zaświadczenie (k. 37), umowę o pracę (k. 38).

Sąd Okręgowy w poczynionych ustaleniach wskazał jedynie na okoliczność odbywania przez ubezpieczonego służby wojskowej oraz zatrudnienia w (...) S.A. – (...). Sąd Okręgowy nie poczynił ustaleń dotyczących pozostałych okresów pracy i nauki na jakie wskazywał ubezpieczony w odwołaniu oraz w toku rozprawy.

Swoje rozważania Sąd Okręgowy w istocie ograniczył do stwierdzenia, że okres zasadniczej służby wojskowej nie może zostać uwzględniony do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż ubezpieczony po zakończeniu odbywania służby wojskowej nie kontynuował zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny jednak podziela stanowisko Sądu Okręgowego, iż okres służby wojskowej nie mógł zostać uwzględniony do stażu pracy w warunkach szczególnych, które znajduje oparcie w treści art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, gdyż zgodnie z tym przepisem, okres odbytej zasadniczej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem pracowników, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy. Innymi słowy to oznacza, iż osoba jest najpierw zatrudniona na podstawie umowy o pracę, uzyskała status pracownika i w trakcie trwania stosunku pracy zostaje powołana do odbycia zasadniczej służby wojskowej, a po jej odbyciu wraca do tego samego zakładu pracy. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, do zaliczenia okresu służby wojskowej jako okresu pracy w warunkach szczególnych, niezbędne jest powrót przez pracownika do pracy, która będzie pracą wykonywaną w warunkach szczególnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 04.12.2013 r., II UK 217/13, Lex nr 1408683).

W niniejszym przypadku ubezpieczony po zakończeniu odbywania zasadniczej służby wojskowej nie powrócił do pracy, którą wykonywał przed powołaniem do służby wojskowej, jak również nie podjął pracy w tej samej „gałęzi”, gdyż po zakończeniu zasadniczej służby wojskowej odbywał zawodową służbę wojskową.

Jakkolwiek okres służby wojskowej od dnia 24.04.1974 r. do dnia 30.06.1980 r. nie mógł być uwzględniony do stażu pracy w warunkach szczególnych to jednak rozstrzygnięcie powyższej kwestii było niewystarczające dla przesądzenia, że ubezpieczony nie spełnia warunków nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Także okres nauki zawodu (okres od 01.09.1970 r. do 20.06.1973 r.) nie mógł zostać uwzględniony do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż w tym czasie ubezpieczony nie mógł wykonywać pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu. Na rozprawie w dniu 23.11.2015 r. ubezpieczony oświadczył, że przez miesiąc pracował, a następnie miesiąc uczył się. Okres nauki w zasadniczej szkole zawodowej powodował, że ubezpieczony nie wykonywał pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Do okresu pracy w warunkach szczególnych nie można było uwzględnić okresu prowadzenia przez ubezpieczonego pozarolniczej działalności gospodarczej, gdyż prawo do emerytury z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych jest zarezerwowane jedynie dla osób wykonujących pracę na podstawie stosunku pracy.

Pozostałe wskazywane przez ubezpieczonego okresy zatrudnienia (elektromonter - od 01.08.1973 r. do 23.04.1974 r., od 27.08.1980 r. do 31.10.1980 r., a także praca wykonywana na kontraktach za granicą – od 20.01.1987 r. do 16.04.1987 r. i od 27.06.1996 r. do 29.04.1997 r.) – czyli w sumie okres 1 roku, 11 miesięcy i 29 dni, nawet po ich dodaniu do już uwzględnionego przez ZUS i Sąd Okręgowy stażu pracy (czyli 9 lat, 4 miesięcy i 17 dni), w sumie nie pozwalają na przyjęcie, że ubezpieczony posiada 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Tym samym nie miało dla sprawy znaczenia to czy ubezpieczony spełnił pozostały wymagany prawem warunek, czyli czy posiadał okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Wobec niespełnienia przez ubezpieczonego wszystkich koniecznych warunków określonych przez art. 184 ustawy emerytalnej, nie nabył on prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Dlatego też Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację, jako nieuzasadnioną, oddalił.

SSA Jerzy Andrzejewski SSA Maciej Piankowski SSA Bożena Grubba